

Здійснення контролю на кінцевих етапах управлінської діяльності свідчить, що він є інтегруючим засобом щодо дотримання і виконання поставленої мети й завдань перед управлінням та про відповідність йому всіх інших функцій державного і місцевого управління.

Отже, державний фінансовий контроль є однією із найважливіших функцій державного управління, вагомість якої дедалі зростає. Тільки належне використання контролю в управлінні державними та місцевими фінансовими ресурсами дасть можливість створити необхідні передумови для реалізації в державі ефективної економічної політики.

Нині в Україні функціонує значна кількість державних органів і служб, які тією чи іншою мірою здійснюють фінансовий контроль. Оскільки ситуація в країні вимагає від суб'єктів державного фінансового контролю значно ефективніших дій, спрямованих на подолання кризових явищ в економіці та наведення належного порядку у використанні матеріальних і фінансових ресурсів у суспільстві, забезпеченні координації етапів проведення державного контролю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ісаченко Ю. В., Костенко Т. А. *Проблеми удосконалення системи державного фінансового контролю в Україні* / Ю. В. Ісаченко, Т. А. Костенко // *Глобальні проблеми економіки и финансов: тезисы докладов VII Международной научно-практической конференции (Киев – Прага – Вена, 30 ноября 2016)*
2. *Стратегія реформування системи управління державними фінансами на 2017-2021 рр.* Електронний ресурс: <http://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/PFM%20Strategy%20presentation.pdf>
3. Єрміїчук Н. *Проблеми і перспективи розвитку державного фінансового контролю в системі бюджетного регулювання* / Н. Єрміїчук // *Трансформація національної моделі фінансово-кредитних відносин: виклики глобалізації та регіональні аспекти: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Ужгород, 23 листопада 2016 р.)* – Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2016. – 395 с

**Перегінець (Щепанська) Уляна Іванівна, магістрантка 1 курсу,
Синиця Світлана Михайлівна, к.е.н., доцент,
доцент кафедри обліку та фінансів**

ПОЛПШЕННЯ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Фінансування соціальної сфери наразі залишається основним пріоритетом державних видатків в Україні, і номінальні обсяги асигнувань, що спрямовуються на соціальні цілі, з кожним роком зростають. Водночас, основні соціальні індикатори в країні не засвідчують однозначно позитивної динаміки, а соціальні гарантії не забезпечують гідного рівня життя. Це засвідчує недосконалість сучасного механізму фінансового забезпечення соціальної сфери, існування недоліків, що пов'язані з адмініструванням коштів та управлінням бюджетними ресурсами.

Необхідність державного фінансування соціальної сфери зумовлена нездатністю ринкової економіки задовольняти потреби населення у всіх необхідних соціальних благах та послугах, а також значною диференціацією

населення за рівнем доходу, яка значно посилюється в умовах економічної кризи.

Водночас, розвиток і утримання соціальної сфери вимагає не лише державної підтримки, а й залучення приватних, „змішаних” та недержавних коштів. Залучення „змішаних” коштів через спеціальні соціальні фонди та донорські організації є більш прийнятним для соціально-культурної сфери.

Закон України "Про соціальні послуги" практично не закладає інструментів впровадження ринкових принципів їхнього надання. Поняття "соціальної послуги" звужено до комплексу "заходів, спрямованих на окремі соціальні групи чи індивідів, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги" [1], що обмежує ринок послуг соціальної сфери; закон також не передбачає механізмів залучення до надання послуг соціальної сфери комерційних організацій [2].

Проблемним питанням механізму фінансування соціальної сфери залишаються міжбюджетні відносини в частині планування соціальних видатків. В результаті, на практиці ті самі статті соціальних видатків здійснюються як із державного, так і з місцевих бюджетів, що значно зменшує прозорість бюджетного процесу та ефективність управління фінансовими ресурсами галузі із боку відповідних міністерств. Розпорошення видатків державного бюджету по численних головних розпорядниках коштів не сприяє дотриманню прозорості та ефективності управління бюджетними коштами. Крім того, така ситуація викликає нерівномірність забезпечення населення послугами.

Наступною проблемою, що створює підвалини для нерівномірного забезпечення населення соціальними послугами є існуюча схема руху фінансових потоків у галузях соціальної сфери у територіальному розрізі. Зокрема, мережа установ, що надають соціальні послуги, яка утримується за рахунок кошторису різноманітних міністерств та відомств, розташована по території всієї країни. Водночас, Державне Казначейство України, через рахунки якого здійснюється рух коштів, не розробляє звітність про видатки державного бюджету у регіональному розрізі. За таких умов розпорядники бюджетних коштів позбавлені можливості оцінити загальний обсяг коштів державного бюджету, який витрачається на забезпечення соціальних послуг у регіональному розрізі та впливати на підвищення ефективності бюджетних витрат.

Недосконалою залишається і формула розрахунку обсягу міжбюджетних трансфертів [3]. У ній відображені спроби зберегти існуючий розподіл ресурсів між галузями, за якого витрати місцевих бюджетів визначаються насамперед наявністю об'єктів місцевого господарства, а також закладів і організацій освіти, культури, охорони здоров'я, соціального забезпечення і соціального захисту, що перебувають у підпорядкуванні місцевих органів. Механізм надання бюджетних трансфертів із державного бюджету не враховує об'єктивні соціально-економічні відмінності між регіонами, які передбачають різні структуру і обсяги надання їх населенню суспільних благ і послуг, і призводить

до розпорошення коштів між багатьма державними і господарськими суб'єктами і їх неефективного використання.

За оцінками фахівців [4], негативні наслідки запровадження системи субвенцій з державного бюджету на програми соціального захисту полягають у втраті мотивації місцевих органів влади до оптимізації видатків на соціальні програми, економії відповідних коштів та підвищення ефективності їх використання.

Стимули для підвищення рівня збору «власних» податків місцевих органів влади незначні і самостійність у розпорядженні цими податковими надходженнями обмежена, внаслідок чого місцеві органи влади є занадто залежними від розподілу зібраних коштів і трансфертів. Незацікавленість місцевих органів влади у встановленні реальних доходів населення з метою отримання максимальної допомоги з державного бюджету призводить до викривлення статистичної звітності та можливостей об'єктивного аналізу рівня життя населення.

З метою удосконалення формування моделі більш ефективного використання наявних фінансових коштів та залучення додаткових коштів доцільно вжити наступні заходи:

- запровадження системи мінімальних стандартів надання соціальних послуг населенню, або мінімальних соціальних стандартів;
- врахування місцевої специфіки при розробці методології визначення нормативів соціальних видатків;
- встановлення гнучкої системи змін державних соціальних стандартів та соціальних гарантій, відповідно до змін економічного становища;
- введення спеціального принципу співфінансування соціальних витрат - надання субвенцій має забезпечуватись участю місцевих бюджетів у фінансуванні витрат, що сприятиме мотивації місцевих органів до підтримання певного рівня фінансування послуг соціальної сфери;
- залучення приватного сектора до надання місцевих послуг на контрактних засадах, що дозволить знизити витрати на надання таких послуг та підвищить їх якість завдяки впровадженню конкуренції на ринку соціальних послуг;
- функціонування територіальних позабюджетних соціальних фондів, розробка механізмів спрямування громадськими, некомерційними і комерційними організаціями коштів до таких фондів;
- формування місцевих соціальних бюджетів, створення міжрегіональних соціальних проектів та їх фінансового забезпечення.

В цілому, основними принципами ефективного механізму функціонування соціальної сфери мають бути: розмежування повноважень між державним і приватним секторами щодо виробництва і надання соціальних благ, раціоналізація державного фінансування соціальної сфери залежно від поставленої мети, підвищення платоспроможності населення як стимулюючого фактору щодо розширення доступу до товарів і послуг соціального призначення, які виробляється приватним сектором, за рахунок соціальної політики.

Підвищення ефективності соціальних видатків в умовах обмеженості бюджетних ресурсів потребує впровадження нових управлінських підходів до планування соціальних видатків; вдосконалення міжбюджетних відносин; визначення ступеня участі та повноважень основних партнерів у фінансуванні та адмініструванні соціальних програм; диферсифікації системи надання соціальних послуг; завершення впровадження соціальних стандартів; впровадження системи критеріїв та індикаторів для моніторингу та оцінки досягнення визначених цілей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України від 19.06.2003 р. N 966-IV "Про соціальні послуги" // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – N45. – ст. 358.
  2. Державний класифікатор соціальних стандартів і нормативів, затверджений Наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 17.06.2002 N 293: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1152.676.0>.
  3. Щербина І.Ф. Бюджетні аспекти реформування системи охорони здоров'я в Україні / Щербина І.Ф. // Демографія та соціальна економіка. – 2007. – №1/2007. – С. 194-199.
  4. Видатки місцевих бюджетів: соціальний вимір. Моніторинг Національного інституту стратегічних досліджень [Електронний ресурс] / – Березень 2008 р. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/Monitor/March/08.htm>.
-

Гучок Роман Романович, магістрант 1 курсу,
Дмитришин Марта Василівна, к.е.н.,
доцент кафедри обліку та фінансів

ПРОБЛЕМИ НИЗЬКОЇ ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ДОМОГОСПОДАРСТВ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

В сучасному світі де панують процеси глобалізації фінансові аспекти вийшли на передній план та займають важливе місце у житті кожної людини. Безупинний розвиток, постійне розширення спектру товарів та послуг, їх неминуче ускладнення вимагає від споживача вдосконалювати власні навички та знання, щоб захистити на ринку свої кошти та права.

Рівень фінансової грамотності населення є одним із визначальних чинників, що характеризують якість життя громадян та економічну стабільність держави. Фінансова грамотність передбачає володіння базовими економічними категоріями, що дозволяє людині самостійно оцінювати й аналізувати обставини та визначати моделі власної фінансової поведінки, забезпечуючи власну фінансову безпеку.

Рівень фінансової грамотності українців залишає бажати кращого. Яскравим свідченням цього є проведене масштабне дослідження – за підтримки USAID/FINREP у лютому 2017 року – проводилося за методикою Світового банку. В опитуванні взяло участь 2013 людей у віці від 18 років з усіх регіонів України. Їм поставили 85 запитань. Результати невтішні – з фінансовою грамотністю в Україні гірше, ніж в Північній Африці.

Рівень фінансової грамотності та освіченості населення України свідчать про те, що більшість осіб недостатньо розуміють, що таке кредит, іпотека,